

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Еленита Кирилова Великова, катедра „Икономика на туризма“, УНСС, Научно направление 3.8 Икономика, Научна специалност „Икономика и управление (туризъм)“

върху научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност доцент, по професионално направление „3.9. Туризъм“ (Интегрирано управление на туризма) обявен в ДВ бр. 87/19.10.2021, с кандидат гл. ас. д-р Теодора Велева Ризова

Становището е изготвено на основание Заповед на Ректора № 3 РК 64/2.12.2021 г. и Решение на Научното жури от 4.01.2022 г. Нейното съдържание е съобразено с изискванията на Закона за развитието на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за неговото приложение (ППЗРАСРБ) и Наредбата за развитието на академичния състав в НБУ.

I. Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Нов български университет

Единствен кандидат по конкурса е гл. ас. д-р Теодора Велева Ризова. От предоставените документи и материали по конкурса и самооценката на кандидата може да се заключи, че Теодора Велева Ризова категорично покрива, а по някои показатели значително надхвърля минималните национални изисквания съгласно разпоредбите на чл. 4, ал. 8, т. 2 от ЗРАСРБ, както и изискванията на Наредбата за развитието на академичния състав на НБУ.

II. Изследователска (творческа) дейност и резултати

За участие в конкурса са предоставени една самостоятелна монография – хабилитационен труд, 1 допълнителна монография, 27 статии, 1 студия, 16 доклада, публикувана глава от колективна монография или общо 47 публикации. Седем от публикациите са на английски език. Предоставената научна продукция е значителна по обем и засяга различни научни направления, актуални за съвременното развитие на туризма.

- 1. Оценка на монографичния труд, творчески изяви или други публикации, съответстващи по обем и цялостност на монографичен труд, включваща оценка на научните и научно-приложните приноси на автора.*

Безспорно най-значим е основният монографичен труд на кандидата, озаглавен „Интегрирано управление на туристическите комплекси“. Разработен в 231 стр., той предлага модел за анализ на нивото на синергийност в управлението на туристическите комплекси, основан на признака системност в организацията на туристическите комплекси, атракторите, фракталите и бифуркациите в техните системи. С помощта на този модел е извършен анализ на интегрираното управление на туристическите комплекси „Златни пясъци“, „Албена“, „Слънчев бряг“, „Боровец“ и „Пампорово“ и са предложени модели за хоризонтално и вертикално управление. Монографията очертава рамката на интегрираното управление, реализирано чрез синергетичната парадигма в мениджмънта.

Предоставеният труд представлява завършено научно изследване, което като тематика и заключения е от съществено значение за туристическата теория и практика. Разработването на съвременни модели за ефективно управление на туристическите комплекси чрез базиране на традициите и опита в това отношение е съществен принос на кандидата.

2. Оценка на приносите в останалите приложени публикации (творчески изяви), направени след назначаването на академичната длъжност „гл.асистент“. Тя включва и оценка на изискването за рецензираност на изданията.

Останалите публикации на кандидата са посветени на актуални и значими проблеми от туристическата индустрия. Практико-приложният им характер ни дава основание също да ги оценим по достойнство. Сред тях от значение е монографията „Аграрен и селски туризъм: преосмисляне на възможностите“, разработена в обем от 360 страници. Систематично, последователно и задълбочено е разяснена концептуалната рамка на селския и аграрния туризъм, спецификата в тяхното предлагане и добрите практики на база на чуждестранен опит. Предложената концепция за развитие на аграрния и селския туризъм в България очертава предимствата им и дава насоки за предлагането им в нашата страна. Монографията е рецензирана от проф. д-р Никола Колев, доц. д-р Иван Боевски и доц. д-р Георги Георгиев и е отпечатана в издателство „Аскони“, София.

В другите публикации на кандидата - 27 статии, 16 доклада, 1 студия, глава от книга се третира въпроси както от стратегическо значение за туризма, като тези за регионалното развитие и управление на туристическите дестинации, така и въпроси от съществено значение за съвременната реалност на туризма, като влиянието на пандемията върху развитието му. Значителна част от публикациите анализират специализирани видове туризъм, като събитиен, орнитоложки, развлекателен, балнеоложки, и други проблемни области от сферата на туризма, като образованието, икономиката и др. Предоставените публикации обхващат както глобални въпроси, така и акцентират върху локални взаимодействия в туризма. Статиите са публикувани в утвърдени академични списания, а докладите са изнесени на значими форуми, включително и в чужбина.

3. Цитиране от други автори.

Необходимият брой цитирания са удостоверени със справка от ЦЕНТЪР ЗА КНИГАТА, БИБЛИОТЕКА на НБУ. Установени са седем цитата сред проверените източници. Кандидатът отговаря на изискванията.

4. Оценка на резултатите от участие в изследователски и творчески проекти и приложение на получените резултати в практиката.

Кандидатът гл.ас. д-р Теодора Ризова отчита 5 участия в национални научни и образователни проекти и 2 участия в международни такива. В част от проектите е ръководител, в част от тях лектор. За приноса за реализирането на един от международните проекти е наградена от председателя на Европейската фондация за образование с международен сертификат.

III. Учебна и преподавателска дейност

1. Аудиторна и извън-аудиторна заетост, работа в електронния обучителен модул "MOODLE – НБУ", осигуряване на студентски практики и стажове, работа със студенти и докторанти.

Д-р Теодора Ризова системно изпълнява и преизпълнява аудиторната и извънаудиторната си натовареност. Членува и активно съдейства при създаването на нови програми за обучение в НБУ, в т.ч. МП „Управление на агробизнеса и развитие на селските райони“ –редовно обучение, БП „Управление на туризма“ с 3 специализации: Културен туризъм, Управление на туроператорската и турагентската дейност и Управление на хотелиерството и ресторантьорството, „Мениджмънт на туристическия бизнес“ - Дистанционно обучение, докторската програма „Туризм“, магистърска програма „Мениджмънт на туристическия бизнес“ на чужд език между Нов български университет и МДЛУ, БП „Туризм“-Дистанционно обучение и БП „Управление на туризма“- Дистанционно обучение към ФДЕНО.

Води лекции и е разработила нови учебни курсове по 6 бакалавърски и 4 магистърски дисциплини. От особен интерес са организирани от нея международни конференции: „Храни и опаковките им. Риск мениджмънт в туризма“, „Глобални проблеми и регионални решения“, гр. Скопие, Република Северна Македония, „Съвременните реалности – проблеми и перспективи“. Получава международна награда от Ректора на Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy (Полша): Сертификат за принос към „Отворени врати на науката“ между НБУ и Kujawsko-Pomorska Szkoła Wyższa w Bydgoszczy (Полша) и национална награда „Златен приз“ – 2012 от сп. Туризм и отдих“ и Министерство на икономиката, енергетиката и туризма на България за висок професионализъм при обучаване на кадрите в туризма.

Разработила е в книжен вид учебни материали за курс ВАТВ 825 СПА туризъм и балнеология; курс MSRM204 Агротуризм и регионално развитие; курс ВУТВ 403 Функциониране и развитие на туристически комплекси; курс ВУТВ601 Преговори и договори в туризма, които са приложени и в електронната платформа NBU MOODLE Online.

Осъществила е научно ръководство на 36 студенти и е била рецензент на 49 бр. дипломни работи. Участвала е 380 пъти в комисии. Редовно участва в организирането и провеждането на практики за студенти от БП „Туризм“ и „Управление на туризма“ и други практически форми на обучение на студентите.

2. Оценки от анкетите на студентите.

Според Справка от Център за кариерно развитие и обучителни ресурси средната оценка за последните 10 семестъра (5 години) на кандидата за доцент от студентите е Отличен 4,65 от максимални 5,00.

IV. Административна и обществена дейност

1. Участие в колективни органи на управление на НБУ.

Отчетени са участия на кандидата в Програмен съвет в периода 2013-2021 като Програмен Директор/Консултант на БП „Управление на туризма“ - ДО и МП „Бизнес администрация“ - Редовно и Дистанционно обучение, МП „Мениджмънт на туристическия бизнес“ - Дистанц. обучение, МП „Управление на агробизнеса и развитие на селските райони“ - Редовно обучение. Редовно участва в Заседанията на Департаментен Съвет.

2. Обществена активност.

Член е на Българската асоциация на експертите в туризма и на Българския институт по стандартизация – сектор Туристически дейности.

3. Привличане на студенти в програмата.

Взема участие като член на Комисията по организиране и провеждане на КСК за прием на студенти в Дистанционна форма на обучение към ФДЕНО и участва в програмен съвет и департаментен съвет като програмен директор/програмен консултант от 2013 до 2021 г.

V. Лични впечатления от кандидата (ако има такива)

Личните ми впечатления от кандидата са много добри. Познавам научната и преподавателската дейност на д-р Теодора Ризова още от започването ѝ на работа в НБУ. Винаги се е отличавала като всеотдаен, адаптивен, много отзивчив, креативен и нестандартен колега и преподавател.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Цялостната ми оценка на преподавателската и изследователската работа на единствения кандидат в конкурса за заемане на академичната длъжност доцент по професионално направление „3.9. Туризъм“ гл. ас. Теодора Велева Ризова е изключително положителна. Прегледът на и запознаването с предоставените научни трудове и документи по конкурса ми дават основание с убеденост да твърдя, че д-р Ризова отговаря на задължителните национални изисквания за заемане на длъжността и покрива допълнителните изисквания на НБУ. Нямам бележки по дейността и постиженията на кандидата. Препоръчвам ѝ да бъде все така всеотдайна и целенасочена в работата си със студентите и колегите и да продължи научните си търсения в актуални и значими за туризма области.

Заклучение

В заключение оценката ми по критериите и показателите за учебната, научно-изследователската и академичната дейност, свързана с конкурса на гл. ас. д-р Теодора Велева Ризова, е положителна. Кандидатът отговаря на изискванията на чл. 24, ал.1, 27 (4) т. 1 и т. 2 от ЗРАСРБ и на чл. 53 (1) и (2) и 57 (2) т. 1 и т. 2 от ППЗРАСРБ, както и на Наредбата за развитие на академичния състав в НБУ за заемане на академичната длъжност „доцент“. Всичко това ми дава основание да препоръчам на уважаемите членове на Академичния съвет на НБУ да утвърдят избора на главен асистент доктор Теодора Велева Ризова в академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 3.9 „Туризм“ (Интегрирано управление на туризма).

Дата 01.03.2022 г.
Гр. София

Подпис
/доц.д-р Еленита Великова/